

Predikan 13 söndagen efter Trefaldighet

Pastor Johannes Rydh

Stockholm, 6 september 2020

I Guds, Faderns + och Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Nåd vare med er, och frid från Gud, vår Fader, och Herren Jesus Kristus.

Bön: Herre Gud, himmelske Fader! Vi tackar dig för den dyrbara nåd som du givit oss genom ditt heliga Ord och dina heliga sakrament. Låt oss nu rätt förstå din undervisning, så att vi växer till i tro, hopp och kärlek, och får vid den yttersta dagen räknas till dina barn och gå in i din härlighet. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre. Amen.

Predikotext: Mark. 12:41-44 (3 årgången)

När Jesus var i templet satte han sig mitt emot offerkistan och såg hur folket lade pengar i den. Många rika gav mycket. Där kom också en fattig änka och lade i två små kopparmynt, ett par ören.

Då kallade han till sig sina lärjungar och sade till dem: "Jag säger er sanningen: Den här fattiga änkan gav mer än alla de andra som lade något i offerkistan. Alla andra gav av sitt överflöd, men hon gav i sin fattigdom allt som hon hade att leva på."

Inledning

Idag talar våra texter om kärleken till vår nästa. Evangelietexten om den barmhärtige samariten är en uppskattad liknelse i dagens samhälle, som gärna vill identifiera Jesu liv och gärningar med ett socialt reformprogram. Från den moderna liberala predikstolen, där lag och evangelium inte längre får något utrymme, talas gärna och länge om vikten av kärleken till nästan, som om för att visa för omvärlden att den kristna kyrkan minsann också sätter stor vikt vid detta. I jämlikhetens tidevarv har man gjort det till kyrkans huvuduppgift att verka för sociala rättvisor, mänskliga rättigheter, världsfred och förebyggande av klimatförändringar. Kyrkan vill gärna vara med och samla in pengar till behövande och utsatta. Med sådant vill man hävda sin relevans i dagens sekulariserade samhälle.

Men med kärleken till nästan menar man inte samma sak som Bibeln. I detta begrepp lägger man in åtskilligt som Skriften uttryckligen kallar synd. Man menar att sexuella förbindelser utanför äktenskapets ramar och homosexualitet är former av den gränslösa kärleken som vi alla måste acceptera. Den som inte vill göra det kallas kärlekslös och trångsynt, som samhället måste bekämpa till varje pris. Så har man löst upp Guds heliga lag. Dess undervisning om syndens straff och den eviga domen har tystnat inom den moderna teologin.

Kristendomens lära om kärleken till vår nästa hämtar vi inte från samhällets värderingar som för tillfället är rådande, utan från Guds Ord, från lagens budord på den andra tavlan, som sammanfattas så: *Du ska älska din nästa såsom dig själv. (Matt. 22:39)* För att rätt tillämpa detta får vi inte först omtolka lagens krav och sänka ribban i ett försök att ge människorna en chans att själva ta sig över den. Ett av lagens huvudsyften är just det att överbevisa oss om att vi inte förmår detta av oss själva.

Låt oss nu se närmare på predikotexten om änkans gåva till templets offerkista. Om detta säger vi:

Sann kärlek kommer av tron

Jesus blev inte upprörd över offerkistan eller dess funktion. Han gick inte fram för att välta omkull den och ondgöra sig över de tempeltjänare som vakade över den, såsom han tidigare drivit ut de pengaväxlare och handelsmän som verkat på tempelområdet. Istället satt han lugnt och betraktade de som kom för att ge sina gåvor. Offerkistan i templet var en gammaltestamentlig ordning instiftad under kung Joash för att samla in pengar från frivilliga till tempellets upprustning, som då börjat förfalla:

Alla pengar som kommer in till Herrens hus som heliga gåvor, gångbara pengar, sådana som utgör lösen för personer efter det värde som bestäms för var och en, och alla pengar som någon av sitt hjärta manas att bära till Herrens hus, dem ska prästerna ta emot. (2 Kung. 12:4-5)

Till offerkistan bar nu många människor sina pengar och lade dem däri. De som var rika gav mycket. De gav av sitt överflöd, men inte av kärlek utan

för att bli sedda av människor och bli beundrade. Om sådant hyckleri säger Jesus i bergspredikan:

Akta er för att göra era goda gärningar inför människor, för att bli sedda av dem. Då får ni ingen lön hos er Far i himlen. När du ger en gåva ska du inte basunera ut det, så som hycklarna gör i synagogorna och på gatorna för att bli ärade av människor. Jag säger er sanningen: De har fått ut sin lön. (Matt. 6:1–2)

Sådan är vår syndiga natur, och Jesu varning är lika aktuell i vår tid. Jag minns väl hur en bekant för många år sedan berättade om hur han stötte på en tiggare och nödgades skänka något, men han hade endast sedlar av stor valör med sig. Han löste sitt problem genom att föreviga gåvan på sociala medier, där detta följdes av en enhällig diskussion om att det var rimligt att förvänta sig beröm när han nu skänkt en så stor gåva, som han egentligen inte ville ge. Så kräver världens barn en motprestation för varje förment god gärning.

I denna kö av kollektgivare är det istället den fattiga änkan som lyfts fram av Jesus. Hennes gåva var till sin omfattning blygsam i jämförelse: två små kopparmynt. För tempelkassan var det en försumbar summa. Men för kvinnan var det hela det socialbidrag som hon hade att leva på den dagen. Som fattig änka var detta pengar som gavs åt henne, bekostad genom beskattning av de rika, något som var föreskrivet i Mose lag. Det gav hon med villigt hjärta.

Observera att det inte var de rikas rikedom som Jesus vände sig emot. När den synnerligen rike Sackeus omvände sig och gav bort hälften av sina ägodelar, prisade Jesus honom med orden ”*I dag har frälsning kommit till det här huset.*” (Luk. 19:9) När tempelkassan denna dag fylldes av mångahanda gåvor kunde Jesus se in i givarnas hjärtan, och det var där som den egentliga skillnaden låg.

Den fattiga änkans två kopparmynt var en frukt av tron, tron på frälsningen genom den utlovade Messias, upptänd i henne av den helige Ande. Hennes gärning var därför i sanning en god gärning. Aposteln Paulus skriver: *Hans verk är vi, skapade i Kristus Jesus till goda gärningar som Gud har förberett för att vi ska vandra i dem.* (Ef. 2:10)

Med tron i hjärtat är lagens hotfulla anklagelser inte längre ett oöverstigligt hinder. Frälsningen som Kristus har berett åt oss gör den kristne villig att i sitt dagliga liv utöva kärlek mot både Gud och nästan. Sådan är trons frukt, även om den hos oss på grund av vårt onda arv inte alltid är så fullkomlig som vi

skulle önska. Men genom dopets nåd får vi kraft att växa till i både tro och gärningar.

Men hos de andra givarna var det inte lika väl ställt. De saknade en rätt tro, och deras tunga pengapåsar vägde därför lätt inför Gud. Gud ser till hjärtat, och inte till det yttre, inte till gärningens storhet. *Utan tro är det omöjligt att behaga Gud.* (Hebr. 11:6) Givetvis kan även den oomvända utföra gärningar som kommer nästan till gagn – till detta tjänar samvetet ännu en funktion – men det räcker inte inför Gud. Den gamla människan förmår inte uppbåda sann kärlek till nästan.

Nu handlar texten om änkans kärlek till Gud och inte till nästan. Någon vill kanske invända att den därmed inte hör hemma under söndagens rubrik. Men ingen kan ha kärlek till nästan utan att först har kärlek till Gud. Det dubba kärleksbudets två delar hör ihop. Så inleder därför Luther sina förklaringar till lagens bud med orden ”vi ska frukta och älska Gud”, för den andra tavlan såväl som den första.

Sann kärlek kommer av att Gud först har älskat oss

St Johannes skriver i episteltexten: *Vi älskar därför att han först har älskat oss.* (1 Joh. 4:19) Och i samma kapitel:

Detta är kärleken: inte att vi har älskat Gud, utan att han har älskat oss och sänt sin Son till försoning för våra synder. (1 Joh. 4:10)

Den fattiga änkan hade i templet mött Gud inte bara som lagens stränga Gud, utan även som en nådig och förlåtande Gud som visade kärlek och barmhärtighet mot sitt folk. Tempelns offergudstjänst visade fram mot det stora försoningsoffret som skulle utföras av den utlovade Frälsaren som profetierna talade om. Som änka hade hon tvingats genomgå en stor sorg när hennes make dött, men Herren hade tröstat och bevarat henne. Hon hade fått uppleva Guds gränslösa kärlek mot syndaren innan hon själv gjort något för att förtjäna den. Därför älskade hon Gud och ville gärna ge rikligt och frikostligt av de ringa medel hon besatt.

Samma kärlek visar Gud mot hela sin kyrka. Där får vi motta den genom hans evangelium, genom dopet och genom hans heliga kropp och blod. Det är inte vi som först måste bli rättfärdiga genom lagens uppfyllelse, utan Gud som för intet och utan motprestation älskar oss. Det lär oss att liksom änkan också

utöva den sanna kristna kärleken och ge av det som är vårt, hur mycket eller litet det än må vara.

Amen.

Bön: O Herre Gud, himmelske Fader, du som låter din nåd flöda, som solens ljus och himmelens regn, över onda och goda, och som skänkt oss din Son, Jesus Kristus, att i ord och gärning uppenbara din kärleks rikedom. Vi ber dig: Förläna att vi, på vår väg genom livet, icke spörja vem som är vår nästa, utan i stället gripa de tillfällen du bereder oss att vara en nästa för den som behöver vårt bistånd. Hjälp oss att icke gå förbi, där vi bort stanna och tjäna dem som din Son nämner sina bröder, och i vilka han kallar oss att tjäna honom själv. Amen.

Psalmer: 402, 237, 407, 429, 196, 195, 188, 297